

Õiguskantsler

Eesti Töötukassa
info@tootukassa.ee

Teie 25.02.2022 nr

Meie 19.04.2022 nr 7-4/220343/2202140

Töövõimetoetuse ümberarvutamine

Lugupeetud Meelis Paavel

Pöördun Teie poole töövõimetoetuse suuruse ümberarvutamise tähtaja asjus. See tähtaeg on seotud andmetega, mida Eesti Töötukassa saab Maksu- ja Tolliametilt inimeste eelmise kuu sissetulekute kohta. Maksu- ja Tolliamet edastab need andmed Eesti Töötukassale masspäringu alusel üks kord kuus. Andmed esitatakse iga kuu alguses, vahetult enne töövõimetoetuste väljamaksmist, s.o rohkem kui kolm nädalat pärast seda, kui tööandja on kohustatud need andmed esitama Maksu- ja Tolliametile.

Töövõimetoetuse suurus arvutatakse inimese eelmise kuu sissetuleku alusel. Kui eelmise kuu sissetulek ületab seaduses ettenähtud summat, siis arvutatakse töövõimetoetuse suurus ümber ja toetust vähendatakse. Seaduses on siiski mõned erandid. Nii võib puhkusetasu võtta arvesse selle kuu sissetulekuna, millal tasu oleks makstud, kui inimene ei oleks puhkusel olnud. Sellistel erandjuhtudel arvutatakse inimese taotluse alusel talle väiksemas summas makstud töövõimetoetuse suurus uuesti ümber. Kui uuesti arvutatud töövõimetoetus on inimesele väljamakstud toetusest suurem, maksab Eesti Töötukassa inimesele vahesumma välja tagantjärele.

Töövõimetoetuse uuesti ümberarvutamisele seadus tähtaega ei sätesta. Kui seadus tähtaega ei sätesta, tuleks lähtuda hea halduse põhimõttest ning teha menetlustoimingud nii kiiresti kui võimalik. Eesti Töötukassa teeb uue ümberarvutuse ja maksab vahesumma välja koos järgmisel kuul makstava töövõimetoetusega või hiljemalt sama kuu lõpuks. Seega võib kuluda vähendatud suuruses töövõimetoetuse saamisest kuni toetuse suuruse uuesti arvutamise tulemusel saadud vahesumma väljamaksmiseni rohkem kui 1,5 kuud. Nii pikka menetlustähtaega ei saa pidada põhjendatuks.

Palun Eesti Töötukassal korraldada Maksu- ja Tolliametilt maksuandmete saamine seesuguse sagedusega või tähtpäeval, mis annaks võimaluse töövõimetoetuse suurus uuesti arvutada senisest lühema tähtaja jooksul, nii et see arvestaks töövõimetoetuse eesmärki, toetuse saajate õigusi, kohustusi ja tavapäraseid vajadusi.

Ootan Teie vastust hiljemalt 2022. aasta augustikuu lõpuks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

1. Eesti Töötukassa maksab töövõimetoetust igal kuul Maksu- ja Tolliametilt saadud sotsiaalmaksu andmete alusel eelmise kalendrikuu eest jooksva kalendrikuu kümnendaks kuupäevaks ([töövõimetoetuse seaduse](#) (TVTS) § 13 lg 5, § 17 lg 1).
2. Toetust makstakse kindlas suuruses, arvestades töövõimetoetuse päevamäära. Kui osalise või puuduva töövõimega inimese sissetulek ületab töövõimetoetuse maksmise kuule eelnenud kalendrikuul 90-kordset päevamäära, siis töövõimetoetust vähendatakse (TVTS § 13 lg 1–3). Kuni 1. aprillini kehtinud töövõimetoetuse päevamäär oli 15,13 eurot. Seega töövõimetoetust vähendati, kui inimese kuusissetulek oli suurem kui 1361,70 eurot.
3. Kui inimese kuusissetulek ületab 90-kordset toetuse päevamäära puhkusetasu kindlatel põhjustel (tööandja makstava haigushüvitise või ajutise töövõimetus hüvitise väljamaksmise aja või inimesest olenemata muul põhjusel muutunud tasu või hüvitise väljamaksmise aja tõttu), võimaldab seadus töövõimetoetuse suuruse uuesti ümber arvutada. Eesti Töötukassa arvestab, et need sissetulekud on saadud sellel kalendrikuul, millal need oleksid välja makstud, kui loetletud asjaolusid ei oleks esinenud. Neid asjaolusid peab toetuse saaja ise Eesti Töötukassale tõendama (TVTS § 13 lg 3¹), sest Maksu- ja Tolliameti andmetes need asjaolud ei kajastu.
4. TVTS ei täpsusta, millise tähtaja jooksul töövõimetoetus uuesti ümber arvutatakse. Kui tähtaega ei ole kindlaks määratud, tuleb haldusorganil teha menetlustoiming viivitusega, st mõistliku ning võimalikult kiire tähtaja jooksul ([haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 5 lg 4; Riigikohtu [otsus 3-19-882](#), p 23.4). Seejuures tuleb arvestada haldusmenetluse efektiivsuse põhimõtet, mis kohustab muu hulgas menetluse läbi viima võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides liigseid kulutusi ja inimestele ebameeldivuste tekitamist (HMS § 5 lg 2).
5. Eesti Töötukassa arvutab töövõimetoetuse suuruse uuesti ümber, kui ta järgmise kuu toetuse välja maksab, kuid mitte hiljem kui sama kuu lõpuks. Näiteks, kui inimesele maksti veebruarikuus töövõimetoetust väiksemas summas, arvutatakse toetuse suurus uuesti ümber hiljemalt märtsikuu lõpuks. Nii pikk menetlustähtaeg ei ole töövõimetoetuse eesmärki silmas pidades õigustatud. Menetluse venimise tõttu võib inimene hätta jääda oma eluasemekulude jm hädavajalike kulude katmisega ning peab toime tulema tavapärasest vähemaga. Menetluse venitamine võib panna inimese ka liigselt muretsema, kas Eesti Töötukassal on kogu vajalik info otsuse tegemiseks olemas ning kas tema esitatud dokumente otsuse tegemisel arvestatakse.
6. Eesti Töötukassa on töövõimetoetuse uuesti ümberarvutamise tähtaega põhjendanud Maksu- ja Tolliametist saadavate andmete laekumise tähtpäevaga. Eesti Töötukassa saab neid andmeid masspäringu alusel üks kord kuus toetuse väljamaksmise kuu alguses, ehkki sotsiaalmaksu maksjad on kohustatud esitama need andmed Maksu- ja Tolliametile hiljemalt eelmise kuu kümnendaks kuupäevaks ([sotsiaalmaksuseaduse](#) § 9 lg 1 punktid 4 ja 5). Seega on Maksu- ja Tolliametil töövõimetoetuse uuesti arvutamiseks vajalikud andmed olemas ligi kolm nädalat enne nende edastamist Eesti Töötukassale.
7. Maksu- ja Tolliamet esitab Sotsiaalkindlustusametile ja Eesti Haigekassale andmed kindla korra järgi ([sotsiaalmaksu arvestamise ning sotsiaalmaksu andmete Sotsiaalkindlustusametile ja Eesti Haigekassale väljastamise korra](#) § 11). Samuti on sätestatud, millal esitab Maksu- ja Tolliamet Eesti Töötukassale andmed töötuskindlustusmaksete kohta ([töötuskindlustuse seaduse](#) § 43). Samas ei ole sätestatud, millise sagedusega või mis kuupäeval edastab Maksu- ja Tolliamet

Eesti Töötukassale töövõimetoetuse saajate maksuandmed. Seega puudub seadusest tulenev takistus, miks ei võiks Maksu- ja Tolliamet Eesti Töötukassale edastada võimalikult kiiresti andmeid nende inimeste sissetulekute kohta, kelle töövõimetoetus tuleb uuesti arvutada. Maksu- ja Tolliametil oleks võimalik need andmed Eesti Töötukassale esitada juba enne järgmise kuu töövõimetoetuse maksmise tähtpäeva saabumist.

8. Kui töövõimetoetuse suuruse uuesti arvutamise lühemat tähtaega on võimalik rakendada olukorras, kus inimene on töötanud pikema kui ühekuulise võlaõigusliku lepingu alusel ja talle on tasu välja makstud lühema aja eest, kui leping ette näeb (TVTS § 13 lg 3³), siis palun rakendada toetuse lühemat uuesti arvutamise tähtaega ka selles olukorras.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise